

INFORMACINIS PRANEŠIMAS iš ES narkotikų stebėsenos agentūros Lisabonoje

ŠIUO METU DAUGIAU KAIP PUSEI MILIJONO EUROPOS GYVENTOJŲ SKIRIAMAS PAKAITINIS GYDYMAS

Ženkliai išaugo paslaugų apimtis opioidus vartojantiems asmenims, tačiau galimybė jas gauti vis dar nevienoda

(11.24.2005 LISABONA) „Bendras žmonių skaičius, kuriems skiriamas pakaitinis gydymas Europoje šiuo metu jau viršija pusės milijono ribą“, - šiandien teigiama **ES narkotikų stebėsenos agentūros (EMCDDA) 2005 m. Metinėje ataskaitoje apie narkotikų problemą Europoje**, paskelbtoje Briuselyje.

Per pastarąjį dešimtmetį pakaitinio gydymo mastui išaugus septynis kartus, šiandien jis yra skirtas ne mažiau kaip 530 000 asmenų 28 šalyse (**25 ES valstybėse narėse, Norvegijoje, Bulgarijoje ir Rumunijoje**). Jis taikomas specializuotuose gydymo centruose arba jį skiria bendrosios praktikos gydytojai. Manoma, kad tokį gydymą gauna maždaug 25 – 50 proc. nuo opioidų priklausomų asmenų Europoje.

Tačiau ataskaitoje teigiama, kad galimybė gauti pakaitinį gydymą vis dar yra labai nevienoda įvairiose Europos šalyse. Skirtumai ypač ženkliūs lyginant senąsias **15 ES šalių** ir **naujasias** bei **būsimąsias valstybes nares**. Remiantis šiandien paskelbtais duomenimis, žmonių, kuriems taikomas pakaitinis gydymas, skaičius **10 naujųjų valstybių narių, Bulgarijoje ir Rumunijoje** sudaro tik kiek daugiau negu 1 proc. visų tokiu būdu gydomų žmonių Europoje.

Pripažinta, kad pakaitinis gydymas veiksmingai pagerina opioidus vartojančių asmenų sveikatos būklę. Jis taip pat gali tapti svarbia ŽIV infekcijos plitimo mažinimo priemone. Todėl, ataskaitoje pažymima, kad nepakankamas gydymas kai kuriose **valstybėse narėse** kelia susirūpinimą.

Buprenorfinas – vis labiau populiarėjanti gydymo priemonė

Metadonas – Europoje dažniausia skiriamas vaistas gydant priklausomybę nuo opioidų turinčius asmenis – maždaug 80 proc. asmenų, kuriems skirtas pakaitinis gydymas, išrašomas metadonas (daugiau nei 90 proc., jei gydoma specializuotuose gydymo centruose). Tačiau šiandieninėje ataskaitoje nurodoma, kad pastaraisiais metais atsirado didesnė gydymo būdų įvairovė, leidžianti gydytojams geriau reaguoti į pacientų poreikius.

Buprenorfino klausimu **EMCDDA** praneša, kad šiuo metu pakaitiniam gydymui šis vaistas naudojamas 18 iš 28 šalių, nuo praeito amžiaus dešimtmečio vidurio jo naudojimas vis populiarėja. Šiandien beveik 20 proc. asmenų, kuriems taikomas pakaitinis gydymas, skiriamas buprenorfinas (¹), nors jo naudojimo dažnumas labai skiriasi atskirose šalyse.

Pavyzdžiui, 2003 m. **Čekijos Respublikoje, Prancūzijoje, Suomijoje ir Švedijoje** daugiau negu 60 proc. asmenų, kuriems buvo taikytas pakaitinis gydymas, buvo skiriamas buprenorfinas, nors kitose šalyse jis naudojamas mažiau arba labai retai.

Iki 2004 m. pabaigos visos senosios **15 ES šalių** pranešė, kad jose buprenorfinas skiriamas kaip ilgalaikis opioidų pakaitalas arba opioidų abstinencijos gydymui. Iš **10 naujųjų ES valstybių narių** gydymas

buprenorfinu plačiai taikomas tik **Čekijos Respublikoje** (žr. aukščiau), kur šiuo metu gydymas šiuo vaistu yra paplitęs labiau negu gydymas metadonu.

Piktnaudžiavimo galimybės

Ataskaitoje teigiama, kad dėl buprenorfino savybių ir jo poveikio jis gali būti sąlyginai nepaklausus narkotikas, kad būtų galima jį naudoti juodosiose rinkose. Tačiau vis tiek yra tikimybė, kad juo bus piktnaudžiuojama – apie jo naudojimą ne gydymo reikmėms žinoma keliose šalyse.

Kai buprenorfinas vartojamas su kitomis medžiagomis, tokiomis kaip alkoholis, benzodiazepinai, barbitūratai ir raminamieji, sąveika gali būti labai pavojinga, kyla ir perdozavimo grėsmė. Tačiau mirtis dėl šio preparato naudojimo ištinka labai retai, galbūt dėl to, kad organizmas toleruoja palyginus dideles jo dozes.

Apie piktnaudžiavimą buprenorfinu ir jo neteisėtą naudojimą daugiausia pranešama tose šalyse, kur jis intensyviausiai naudojamas (pvz. **Prancūzijoje, Suomijoje**) arba ten, kur lengva gauti gydytojo receptą šiam vaistui arba įsigyti jį vaistinėse. Šiuo klausimu ataskaitoje pabrėžiama, kad būtina imtis priemonių piktnaudžiavimo buprenorfinu ir jo neteisėto naudojimo atvejams mažinti.

Gydymas nuo kitų narkotikų priklausomybės ir toliau yra nepakankamas

Nepaisant intensyvesnio pakaitinio gydymo nuo opioidų vartojimo, gydymas nuo kitų narkotikų rūšių priklausomybės ir toliau lieka nepakankamas – šiandien įspėja **EMCDDA**.

„Galima teigti, kad iš esmės kokainą vartojančių asmenų gydymo galimybės yra prastos, - teigiama ataskaitoje, - ir nėra „patikimos Europos duomenų bazės, kuri padėtų tobulinti šios srities paslaugas“.

Tad tik keliose šalyse – **Danijoje, Vokietijoje, Graikijoje, Prancūzijoje, Nyderlanduose, Austrijoje ir Švedijoje** – siūlomi būtent kanapių vartotojų problemų sprendimo būdai, nepaisant didėjančio gydymo nuo šio narkotiko poreikio. Apskritai, tokio specializuoto gydymo galimybės nėra pakankamai gerai išplėtos visoje Europoje, o kanapių vartotojų poreikiai ir jų problemos vis dar menkai suvokiami.

Aptardamas ataskaitos rezultatus, **EMCDDA direktorius Wolfgang Götz** teigia: „Per pastaruosius 10 metų matėme, kad Europoje smarkiai išplito pakaitinis opioidus vartojančių asmenų gydymas. Nors ir džiaugiamės tokiu pasiekimu, tačiau matome, kad reikia dirbti toliau. Negalima pamiršti, kad mūsų galutinis tikslas – užtikrinti, kad gydymo galimybės būtų suteiktos *visiems*, kuriems jų reikia, nepriklausomai nuo jų gyvenamosios vietos ar vartojamų narkotikų rūšių“.

Pastabos

Išsamesnės informacijos apie 2005 m. *Metinę ataskaitą* ir visą susijusią medžiagą ieškokite adresu <http://annualreport.emcdda.eu.int>

(¹) Žr. atskirą klausimą – Buprenorfinas: gydymas, piktnaudžiavimas ir skyrimo praktika, 4 pav.